

INSTRUKCJA O PRZYGOTOWANIU DZIECI DO PRZYJĘCIA, PRZEŻYWANIA I CELEBROWANIA PIERWSZEJ SPOWIEDZI I KOMUNII ŚWIĘTEJ W DIECEZJI DROHICZYŃSKIEJ

Na podstawie pkt 1. *Wskazań Konferencji Episkopatu Polski dotyczących przygotowania dzieci do przyjęcia i przeżywania sakramentu pokuty i pojednania oraz Pierwszej Komunii Świętej*, zatwierdzonych podczas 386. Zebrania Plenarnego KEP w Warszawie dnia 29.08.2020 r., określam podstawowe zasady obowiązujące przy przygotowaniu i celebrowaniu tych sakramentów w Diecezji Drohiczyńskiej.

I. Przygotowanie jest trzyetapowe:

- A. Przygotowanie dalsze rozpoczyna się w okresie wczesnego dzieciństwa i polega na wychowaniu religijnym w rodzinie, regularnym uczestniczeniu w niedzielnej i świątecznej Mszy Świętej, a następnie na uczęszczaniu na lekcje religii (katechezę) w szkole.
- B. Przygotowanie bliższe polega na udziale dziecka w nauczaniu religii (katechezie szkolnej) oraz w katechezie parafialnej przewidzianej na I i II klasę szkoły podstawowej, stanowiącej wprowadzenie do katechezy sakramentalnej.
- C. Przygotowanie bezpośrednie:
 - 1. Dokonuje się w III klasie i polega w dalszym ciągu na udziale w nauczaniu religii (katechezie szkolnej) oraz w parafialnej katechezie sakramentalnej. Może być wspomagane również poprzez formację kandydacką do służby liturgicznej.
 - 2. Za przygotowanie dzieci do przyjęcia sakramentów w parafii oraz organizację odpowiedniej ich celebracji odpowiada proboszcz parafii.
 - 3. Zgodnie z Kodeksem Prawa Kanonicznego, dzieci mogą być dopuszczone do pierwszej spowiedzi i Komunii Świętej, „gdy posiadają wystarczające rozeznanie i są [do tego] dokładnie przygotowane” (kan. 913 § 1). Przy podejmowaniu decyzji o przystąpieniu dziecka do pierwszej spowiedzi i Komunii Świętej proboszcz:
 - a) przeprowadza rozmowę duszpasterską z rodzicami/opiekunami,
 - b) zasięga opinii osób prowadzących przygotowanie w parafii i w szkole,
 - c) zasięga informacji co do systematycznego udziału w katechezie parafialnej, szkolnej oraz w niedzielnej Mszy Świętej i innych nabożeństwach.
 - 4. Najważniejsze kryteria dotyczące dyspozycji rodziców i dziecka do przyjęcia Pierwszej Komunii Świętej są następujące:
 - a) dziecko winno być ochrzczone i czynnie należeć do wspólnoty Kościoła katolickiego. Jeśli dziecko nie jest ochrzczone, na prośbę rodziców/opiekunów prawnych, należy udzielić mu tego sakramentu po uprzednim przygotowaniu,

- b) dziecko ma odznaczać się wiarą w obecność Pana Jezusa w Komunii Świętej,
- c) dziecko ma wyrazić osobiste pragnienie przyjmowania Pana Jezusa w Komunii Świętej,
- d) dziecko ma mieć rozeznanie co do istoty grzechów oraz cnót chrześcijańskich,
- e) dziecko ma wyrazić pragnienie uzyskania przebaczenia swoich grzechów i osiągnięcia chrześcijańskich cnót,
- f) dziecko ma przystąpić do sakramentalnej spowiedzi.

5. W razie niespełnienia kryteriów dotyczących dyspozycji do przyjęcia Pierwszej Komunii Świętej proboszcz może podjąć decyzję o wydłużeniu okresu przygotowania.

6. Przygotowanie powinno mieć przede wszystkim charakter duchowy zmierzający do zdobycia osobistego doświadczenia religijnego i włączenia się we wspólnotę wierzących. Istotą tego etapu przygotowania jest pogłębienie wiary w realną obecność Jezusa Chrystusa w Komunii Świętej i wzbudzenie pragnienia Jej przyjmowania.

7. Dzieci przygotowujące się do pierwszej spowiedzi i Komunii Świętej powinny w miarę możliwości systematycznie uczestniczyć w niedzielnej Mszy Świętej oraz nabożeństwach związanych z rokiem liturgicznym (róžaniec, Roraty, Droga krzyżowa, nabożeństwa majowe, itp.) oraz w spotkaniach tematycznych. Również ich rodzice/prawni opiekunowie powinni brać udział w spotkaniach formacyjnych w parafii. Spotkania te należy organizować osobno dla dzieci oraz dla ich rodziców/opiekunów zgodnie z tematyką i wytycznymi zawartymi w materiałach dopuszczonych do użytku na terenie diecezji. Sprawy organizacyjne oraz próby przed uroczystością winny być omawiane na odrębnych spotkaniach. Minimalna ilość spotkań dla dzieci i rodziców nie powinna być mniejsza niż osiem.

8. Przygotowanie do sakramentu pokuty i pojednania oraz Eucharystii powinno odbywać się w ścisłej współpracy duszpasterzy i katechetów z rodzicami/opiekunami. Za najważniejsze zadania rodziców/opiekunów w przygotowaniu należy uznać: systematyczny udział w katechezach dla rodziców w parafii i prowadzenie katechezy w domu dla swojej rodziny według materiałów dopuszczonych do użytku na terenie diecezji. Oprócz tego rodzice/opiekunowie są zobowiązani do: wspólnej modlitwy z dzieckiem i za dziecko, systematycznego uczestnictwa wraz z dzieckiem w niedzielnej i świątecznej Mszy Świętej, kierowania się w życiu codziennym zasadami Dekalogu, rozmów z dzieckiem na tematy podejmowane podczas katechezy, pomocy w opanowaniu podstawowych modlitw i zrozumieniu niezbędnych treści związanych z sakramentem pokuty i Eucharystii, pomocy dziecku w rozwoju moralnym, codziennego świadectwa życia wiarą, wychowywania do życia w prawdzie i miłości.

9. Przyjęcie Pierwszej Komunii Świętej odbywa się na zakończenie III klasy szkoły podstawowej, tj. około 10. roku życia dziecka.

10. Właściwym środowiskiem przygotowania bezpośredniego do sakramentu pokuty i pojednania oraz Eucharystii jest parafia zamieszkania dziecka, a nie parafia, na terenie

której znajduje się szkoła. W uzasadnionych sytuacjach przystąpienie do tych sakramentów jest możliwe poza parafią zamieszkania, po uzyskaniu zgody proboszcza zamieszkania (załącznik - Zgoda na Pierwszą Komunię Świętą dziecka poza własną parafią). Niezbędne ustalenia w tym względzie należy poczynić przy zgłaszaniu dziecka do przygotowania do przyjęcia sakramentów.

11. Warunkiem rozpoczęcia przygotowania dzieci do tych sakramentów jest złożenie przez rodziców/opiekunów deklaracji uczestnictwa w przygotowaniu do sakramentu pokuty i pojednania oraz Eucharystii. Formularz deklaracji według załączonego wzoru (załącznik - Deklaracja rodziców/ opiekunów prawnych dziecka pierwszokomunijnego).

12. Wraz z deklaracją rodzice/opiekunowie składają świadectwo chrztu świętego dziecka, jeśli było ono ochrzczone poza parafią, w której ma przyjąć Pierwszą Komunię Świętą.

13. Koniecznym warunkiem uczestnictwa w parafialnym przygotowaniu do pierwszej spowiedzi i Komunii Świętej jest uczęszczanie na lekcje religii w szkole. Odpowiedzialni za formację parafialną powinni się zatem upewnić, że ten warunek został spełniony.

14. W przypadku szczególnych okoliczności, jak np. wiek dziecka, niepełnosprawność, trudności rozwojowe, zaniedbanie wychowawcze itp., katecheta oraz duszpasterz winni roztropnie i indywidualnie potraktować sprawę jego przygotowania. Należy unikać formalizmu i rygoryzmu duszpasterskiego, uwzględniając minimalne kryteria dopuszczające do pierwszej spowiedzi i Komunii Świętej.

15. W sytuacji, gdy dziecko mieszka z rodzicami za granicą, a rodzice wyrażają wolę, aby przyjęło ono Pierwszą Komunię Świętą w Polsce, rodzice wraz z dzieckiem powinni:

a) zgłosić się do parafii za granicą, do której przynależą, z prośbą o przygotowanie ich dziecka do pierwszej spowiedzi i Komunii Świętej z zaznaczeniem, że te sakramenty zostaną przyjęte w Polsce. Po zakończonym przygotowaniu proboszcz (bądź rektor misji) sporządza dokument poświadczający przygotowanie i gotowość dziecka do przyjęcia tych sakramentów, który należy przedstawić w parafii w Polsce,

b) zgłosić się do parafii w Polsce, najlepiej w roku szkolnym poprzedzającym rok, w którym odbędzie się Pierwsza Komunia Święta, w celu zapisania dziecka, z zaznaczeniem, że przygotowanie dziecka będzie miało miejsce za granicą,

c) odnośnie do szczegółów związanych z uroczystością Pierwszej Komunii Świętej należy dostosować się do zasad i warunków ustalonych w parafii udzielania sakramentów.

16. Jeżeli przygotowanie dziecka nie jest możliwe w parafii za granicą, jego sposób, warunki i zasady określa proboszcz parafii, w której ma nastąpić przyjęcie sakramentów.

II. Celebracja Pierwszej Komunii Świętej

1. Dniem Pierwszej Komunii Świętej ma być zasadniczo niedziela, pamiątka dnia zmartwychwstania Chrystusa, najstarszy i pierwszy dzień świąteczny Kościoła, podstawa i rdzeń całego roku liturgicznego (Konstytucja o Liturgii, 106).

2. Rodzice i chrzestni powinni zaangażować się w liturgię Mszy Świętej, podczas której udzielana jest Pierwsza Komunia Święta. Dobrą praktyką jest powierzenie odczytywania tekstów liturgii słowa rodzicom dzieci. Dzieciom natomiast można powierzyć inne funkcje, jak śpiew, modlitwę wiernych, procesję z darami, czy dziękczynienie po Komunii Świętej.
3. Dziecko przyjmuje Komunię Świętą do ust i w postawie klęczącej, chyba, że bardzo ważne względy przemawiają za dopuszczeniem innej formy.
4. Zaleca się unikanie przepychu oraz upowszechnienie praktyki ujednoliconego skromnego stroju dla dzieci pierwszokomunijnych. Należy zadbać, aby odpowiadał on powadze uroczystości i nie koncentrował uwagi na sprawach zewnętrznych. Nie może on też wywoływać dyskomfortu wśród części dzieci i rodziców.
5. Do sporządzania dokumentacji fotograficznej lub filmowej można dopuścić jedną lub dwie osoby, posiadające świadectwo ukończenia specjalnego kursu organizowanego przez Kurię Diecezjalną. Wyboru osób dokonują rodzice w porozumieniu z duszpasterzem i za jego zgodą. Osoby te powinny wszystkie szczegóły uzgodnić z celebransem i być poinformowane o przebiegu akcji liturgicznej oraz miejscu, z którego wolno im fotografować lub filmować. Obowiązuje też ich godny i świąteczny ubiór.
6. Uznając zwyczaj obdarowywania dzieci prezentami, należy jak najwcześniej uświadamiać im istotę Komunii Świętej, źródło prawdziwej radości, jakim jest przyjęcie Pana Jezusa. Należy dołożyć starań, by kwestie materialne nie przysłoniły wartości duchowych oraz istoty przeżywanej uroczystości.
7. Przyjęcia z okazji Pierwszej Komunii Świętej powinny być poprzedzone i zakończone wspólną modlitwą. Powinny one odbywać się bez alkoholu.
8. Fakt przyjęcia Pierwszej Komunii Świętej winien być odnotowany w specjalnej księdze, zgodnie ze wskazaniem zawartymi w *Instrukcji Synodalnej o prowadzeniu kancelarii parafialnej*, n. 19.

III. Duszpasterstwo po przyjęciu Pierwszej Komunii Świętej

1. Przedłużeniem dnia Pierwszej Komunii Świętej powinien być tzw. biały tydzień, który staje się okazją do wyrażenia wdzięczności za dar Eucharystii oraz otoczenia modlitwą misyjnej działalności Kościoła. W tym czasie dzieci powinny być włączone w aktywne przeżywanie liturgii (czytania, psalm, modlitwa wiernych, procesja z darami, modlitwy w intencjach wyznaczonych na dany dzień itp.).
2. Należy pielęgnować praktykę organizowania dla dzieci komunijnych pielgrzymki do sanktuarium czy to położonego na terenie diecezji, czy też poza nią. W pielgrzymce, oprócz dzieci, powinni wziąć udział katecheci i duszpasterze, a także rodzice/opiekunowie.
3. Dobrą praktyką duszpasterską jest zachęcanie dzieci, by po Pierwszej Komunii Świętej rozpoczęły nabożeństwo dziewięciu pierwszych piątków miesiąca. Wcześniej należy wyjaśnić ich historię i znaczenie teologiczne.

4. Warto wykorzystać czas bliższego przygotowania do pierwszej spowiedzi i Komunii Świętej i czas po uroczystości, na zachęcenie dzieci do włączenia się w sposób bardziej czynny w życie parafii. Szczególnie ważne jest angażowanie dzieci do grup liturgicznych (ministranci, schole i bielanki).

5. Należy zorganizować rocznicę dnia Pierwszej Komunii Świętej, w której uczestniczyłyby nie tylko dzieci, ich rodziny, ale i cała wspólnota parafialna.

IV. Pomoce duszpasterskie przygotowujące do przyjęcia sakramentów

1. Na terenie Diecezji Drohiczyńskiej obowiązują pomoce *Idziemy do Ciebie Jezu*, Wydawnictwa UNITAS.

2. W klasie III podczas bezpośredniego przygotowania należy wykorzystać cały pakiet materiałów *Idziemy do Ciebie Jezu. Rok 3*. W jego skład wchodzi: *Poradnik metodyczny dla duszpasterzy. Rok 3, Przewodnik dla rodziców. Rok 3* oraz *Podręcznik dla dziecka. Rok 3*.

3. W parafiach, w których przygotowanie trwa więcej niż rok należy zastosować pakiet materiałów *Idziemy do Ciebie Jezu. Rok 1, Rok 2* oraz *Rok 4*.

4. Szczegółowymi uregulowaniami dotyczącymi przygotowania do pierwszej spowiedzi i Komunii Świętej zajmuje się Wydział Katechezy i Szkolnictwa Katolickiego Kurii Diecezjalnej w Drohiczyźnie.

Instrukcja wchodzi w życie z dniem jej podpisania.

Drohiczyn, 31.01.2023

L. 89/2023

Ks. Zbigniew Rostkowski
Kanclerz Kurii

+ *Piotr Sawczuk*
Biskup Drohiczyński